

Tiesnesis un atraitne Lk.18:1-8

Ievads: Vēl Viņš tiem stāstīja līdzību par to, ka tiem aizvien būs lūgt Dievu un nebūs pagurt.

1 "Kādā pilsētā dzīvoja tiesnesis, kas Dieva nebijās un no cilvēkiem nekaunējās.	TIESNESIS DIEVS CILVĒKS
2 Bet tai pašā pilsētā bija atraitne, tā nāca pie viņa un sacīja: izlem manu lietu pret manu pretinieku.	ATRAITNE NĀK ATTAISNO
3 Tas ilgu laiku negribēja. Bet tad viņš sāka spriest sevī: lai gan es Dieva nebīstos un no cilvēkiem nekaunos,	TIESNESIS DIEVS CILVĒKS
4 tomēr, lai viņa mani nemocītu, es gribu viņas lietu izlemt, citādi viņa vēl beigās nāks un man sitīs vaigā.	ATRAITNE ATTAISNO NĀK

6 Un Tas Kungs sacīja: vai dzirdējāt, ko netaisnais tiesnesis saka? 7 Un Dievs lai nedotu tiesu Saviem izredzētiem, kas dienu un nakti viņu piesauc, kaut gan Viņš vilcinās? 8 Es jums saku: Viņš viņu lietu izlems visai drīz. Bet vai Cilvēka Dēls, kad Tas nāks, atradīs ticību virs zemes?"

Lk.18:1-8

Teoloģisko ideju ķekars

1. Neatlaidība lūgšanā ir piemērota dievbijīgai un ticīgā dzīvei.
2. Lūgšanā lūdzējs vēršas pie mīloša Tēva, nevis kaprīza tiesneša.
3. Dievs atliek savas dusmas, jo grib lai visi cilvēki (arī kristiešu vajātāji) atgrieztos no grēkiem. Pa to laiku Kristus mācekļiem ir neatlaidīgi un regulāri jālūdz pēc Dieva valstības nākšanas.
4. Dievs darbojas vēsturē jau tagad un aizstāv savus cilvēkus jau tagad. Taču pilnībā Dievs atklās savu taisnību otrreizējās Kristus atnākšanas laikā.
5. Lūgšana uzvar bailes.
6. Kā piemērs ticīgajiem tiek lietots sievietes tēls. Tādējādi sievietes statuss ticīgo tautā tiek izcelts.
7. Sauciens pēc taisnības vienmēr pieprasa sevis pārbaudīšanu. Pretējā gadījumā paši ticīgie var zaudēt ticību.

Kādu reakciju no saviem mācekļiem sagaidīja Jēzus, stāstīdams tiem šo līdzību?

Kaut arī opozīcija mums pieaug, mums nav jābaidās. Dievs ir nolīcis malā savas dusmas un sodu un Viņš dzird mūsu lūgšanas. Mums ir jāuzticas Viņam un jābūt neatlaidīgiem lūgšanā. Mēs nelūdzam palīdzību nekrietnam tiesnesim, bet mīlošam Tēvam, kurš aizstāvēs savus izredzētos un darīs to ātri.

Galvenā šīs līdzības tēma ir lūgšana (paralēla vieta ir Lk.11:5-8). Taču ir jāievēro, ka šī lūgšanas tēma ir ielikta Kristus otrreizējās atnākšanas kontekstā (Lk.17:22-37 un Lk.18:8b).

Viss teksts ir iedalāms trīs daļās - Lūkas ievads (1); pati līdzība (2-5); Jēzus vārdi par līdzības pielietojumu (6-8).

IEVADS

Jēzus vārdu klausītāji ir Viņa mācekļi. Savukārt, Lk.18:9-14 - "tādiem, kas paši bija pārliecināti". Līdzīga auditorijas izmaiņa ir ieraugāma Lk.11:1-8 - mācekļi, Lk.11:9-13 - farizeji.

Lūkas ievadvārdi izceļ galveno tēmu - neatmaidību lūgšanā. Šajos ievadvārdos ir ieraugāma Lūkas interpretācija par sekojošo līdzību. Reiz notiks Dieva izšķirošā iejaukšanās vēsturē, bet līdz tam mācekļiem ir jābūt neatmaidīgiem lūgšanā. Jēzus un Viņa nelielais mācekļu pulciņš ir apdraudēts no visām pusēm, tādēļ neatmaidība lūgšanā ir pilnīgi nepieciešama.

LĪDZĪBA

2 "Kādā pilsētā dzīvoja tiesnesis, kas Dieva nebijās un no cilvēkiem nekaunējās.

3 Bet tai pašā pilsētā bija atraitne, tā nāca pie viņa un sacīja: izlem manu lietu pret manu pretinieku.

4 Tas ilgu laiku negribēja. Bet tad viņš sāka spriest sevī: lai gan es Dieva nebīstos un no cilvēkiem nekaunos,

5 tomēr, lai viņa mani nemocītu, es gribu viņas lietu izlemt, citādi viņa vēl beigās nāks un man sitīs vaigā.

Piezīmes par struktūru:

2. un 4. panti piemin tiesnesi. Šeit parādās trīs tēmas - TIESNESIS-DIEVS-CILVĒKS.

3. un 5. panti piemin atraitni. Arī šeit atkārtojas tēmas - ATRAITNE-NĀK-IZLEMT VIŅAS LIETU

1. TIESNESIS

Jūdas ķēniņš Jošafāts izraugot tiesnešus, tiem piekodina: "Pieraugiet, ko jūs darāt! Jūs taču nespriežat taisnību cilvēkiem, bet tam Kungam, un Viņš ir ar jums, kad jūs spriežat tiesu. Tad nu lai Tā Kunga bijāšana ir dzīva jūsos! Turiet svētu to un dariet savu darbu, jo pie Tā Kunga, mūsu Dieva, nav nekādas netaisnības, nedz Viņš uzlūko kāda cilvēka vaigu, nedz arī saņem kādas dāvanas (2Laiku.19:6-7)."

Šis atgādinājums ir nepieciešams tiesnešiem visos laikos. Praviētis Amoss bija īpaši norūpējies par tiesnešu korumpētību (skatīt Amos 2:6-7; 5:10-13¹).

Jaunās Derības laikā *Edersheim* apraksta Jeruzalemes tiesnešus kā ļoti korumpētus, kurus tādēļ dēvēja par "Laupītājiem-tiesnešiem". Talmuds runā par tiesnešiem, kuri ir gatavi sagrozīt taisnību par ēdiena šķīvi. Arī mūsu līdzībā tiesnesis Dieva nebīstas un no cilvēkiem nekaunējās. TA kultūru nosaka tādas vērtības kā GODS-KAUNS. Audzinot bērnu, netiek sacīts - tas ir nepareizi, bet gan, tas ir apkaunojoši. Tādējādi viens no nopietnākiem apvainojumiem cilvēkam TA kultūrā ir šāds - viņam nav kauna. Piemēram, Jeremija (8:9,12) runā par to, ka "apkaunoti stāvēs gudrie". Savukārt, praviešiem un priesteriem "būs jāpaliek kaunā, jo tie darījuši nelietību. Tomēr tie nebūt nekaunas, un nosarkt viņi vairs nemāk."

¹ Am 2:6-7 - Tā saka Tas Kungs: "Triju, vēl vairāk, četru Israēla noziegumu dēļ Es viņus nesaudzēšu, tāpēc ka viņi katru taisno pārdod par naudu un katru nabago par pāri kurpju. Viņi iemin nabago galvas pīšļos un vājos nostumj no ceļa!

Am 5:10-13 - Bet viņi nicina to, kas vārtos pārmāca, un ienīst to, kas runā patiesību. Tā kā jūs apspiežat nabagos un piedzenat no viņiem jo lielas labības nodevas, tad jūs nedzīvosit namos, ko esat cēlušī no kalniem akmeņiem; jūs nedziersit arī to vīnu, kura kokus jūs esat stādījuši labi ierīkotos vīnadārzos. Jo Es zinu, ka jūsu pārkāpumu ir daudz un smagi ir jūsu grēki; un jūs nomācat taisnīgos, ņemat uzpirkšanas dāvanas un nedodat taisnību nabagiem tiesā. Tādēļ prātīgais šai laikā cieš klusu, jo šie ir ļauni laiki.

Mūsu gadījumā ir tiesnesis, kurš vairs nav spējīgs just savu ļauno rīcību (no cilvēkiem nekaunējās). Ja viņam visa pasaule sacītu - KAUNS, tas viņu neietekmētu (Lk.20:13 dārznieki nokauj visus, kurus dārza saimnieks sūta pēc augļiem. Beidzot saimnieks sūta savu dēļu, cerēdams, ka "varbūt tie kaunēsies [latv.tulk. - bīsies] no viņa. Saimniekam ir cerība, ka viņa dēla klātbūtnē dārznieki beidzot nokaunēsies par savu ļauno rīcību. Taču arī dārznieki, tāpat kā tiesnesis nejūt kaunu).

Tāpat līdzība attēlo ļoti "sarežģītu" tiesnesi. Sauciens - Dieva dēļ - viņu neiespaidotu, jo viņš Dieva nebijās. Savukārt, sauciens - kauns - arī viņu neietekmētu, jo viņš nekaunējās no cilvēkiem. Sauciens - šīs atraitnes dēļ - arī viņu līdz ar to neietekmētu.

2. BAZPALĪDZĪGĀ ATRAITNE

Atraitnes tēls VD ir tipisks simbols nevainīgam, bezspēcīgam, apspiestam cilvēkam (Ex.22:22-23; Deut.10:18; 24:17; 27:19; Ījaba 22:9; 24:3; Ps.68:6; Jes.10:2). Atsaucoties uz Jes.1:17² jūdu legālā tradīcija pieprasīja, ka bāreņu lieta ir jāizskata pirmā, savukārt, nākošā ir atraitņu lieta. Mūsu atraitnei ir legālas tiesības tikt uzklausītai, taču viņa tiek noraidīta, jo "viņa ir par vāju, lai piespiestu; par nabadzīgu, lai nopirktu taisnību."

Viņas sauciens ir pēc taisnības un aizsardzības, nevis pēc atriebības.

Kāds ir Jēzus mācekļu lūgšanas saturs par kuru runā šī līdzība?

- Tas ir lūgums pēc aizsardzības un taisnības pretinieku priekšā. Mācekļi piedzīvoja un piedzīvos vajāšanas. Skatīt 1Pēt.3:9-17
- Tas ir lūgums pēc Kristus otrreizējās atnākšanas – Lk.17:22 – “nāks dienas, kad jūs ilgosities redzēt kaut vienu Cilvēka dēla dienu.” Arī paralēlā Rakstu vietā Lk.11, Jēzus māca lūgt pēc Dieva valstības. “Bet vai Cilvēka dēls, kad tas nāks, atradīs ticību virs zemes?”, saka Kristus. Tie, kas lūdz pēc Dieva valstības ir ticīgie.

Kopsavilkums:

1. Atraitnei ir tiesības, lai viņas lieta tiktu izskatīta.
2. Tiesnesis nevēlas viņai palīdzēt (varbūt tāpēc, ka viņa nav devusi kukuli).
3. Tiesnesis ir atraitnes pretinieka pusē (tas ir ietekmīgs vai ir devis kukuli).

TA kultūras iezīme - parasti sievietes nedodas uz tiesām. Tiesu lietas ir vīriešu pasaules lietas. Mūsu gadījumā sieviete dodas pie tiesneša. Vai tas neizceļ viņas bezpalīdzīgo stāvokli, proti, viņas ģimenē nav neviena vīrieša?

Taču sievietēm ir viena priekšrocība - viņas var atļauties publiski teikt to, ko nevar atļauties vīrieši un neviens viņas par to nesodīs (piemērs ar kādu palestīniešu sievieti, kuras brālēns tika nolaupīts Libānas pilsoņu kara laikā 1975-76. Viņa domāja, ka brālēnu ir nolaupījusi kāda bruņotu cilvēku grupa Beirutā. Ģimene nosūtīja trīs Palestīnas zemnieku sievietes delegāciju pie militārā līdera tajā apgabalā, kurā pazuda šis cilvēks.).

Kā atraitne varēja pievērst uzmanību tieši sev, ja apkārt tiesnesim bija tik daudz citu klieudzēju un kukuļdevēju? Šķiet, ka viņa sauca tā, kā to varēja atļauties tikai sievietes. Ja vīrietis tā sauktu, viņš tūlīt tiktu publiski sodīts.

3. NEGRIBĪGAIS TIESNESIS

² Jes 1:17 - Mācaities labu darīt, meklējiet taisnību, palīdziet apspiestajiem, stājieties pretī varmācībai, piešķiriet pienācīgo tiesu bāriņiem, aizstāviet atraitni!

4. ATRAITNES AIZSTĀVĒŠANA

Vārds, kurš latviski tiek tulkots "sitīs vaigā" ir profesionālu bokseru cīņas termins, kurš apraksta sitienu zem acs (šis vārds ir **uJpwpiavw** - *hupōpiazō* tiek lietots arī 1Kor.9:27). Šī nozīme komentātoriem liek domāt, ka tiesnesis baidās no atraitnes vardarbības. Taču nedz valoda, nedz kultūra nepieļauj šādu izpratni. Atraitne var saukt un kliegt, apvainojot tiesnesi, taču ja viņa kļūs agresīva, viņu tūlīt apturēs un aizdzīs. Gara arābu tulkojumu tradīcija šo vietu tulko ar šādu domu - citādi viņa man sagādās galvassāpes (daudzos angļu tulkojumos- nogurdinās). Var teikt sievietes neatlaidība ir kā sitiens tiesnesim pa galvu, ar kuru viņa sagādā tam lielas galvassāpes.

- ✓ Lu 18:5 Yet because this widow troubleth me, I will avenge her, lest by her continual coming she weary (nogurdināt) me. AV
- ✓ Lu 18:5 dieweil aber mir diese Witwe so viel Muhe macht, will ich sie retten, auf da sie nicht zuletzt komme und betaube (apdullināt, nomirdināt) mich. AV_LUT
- ✓ Lu 18:5 at any rate because this widow annoys me I will avenge her, that she may not by perpetually coming completely harass (nomocīt, novārdzināt) me. DBY
- ✓ Lu 18:5 Because this widow is a trouble to me, I will give her her right; for if not, I will be completely tired out (nodzīts, pārguris) by her frequent coming. BBE
- ✓ Luke 18:5 yet because this widow bothers me, I will vindicate her, or she will wear me out by her continual coming." RSV

Latviešu tulk. neprecīzi iztulko grieķu frāzi *eis telos*³, sacīdams - "viņa vēl beigās nāks..." Angliski *eis telos* tiek tulkots kā *continual*. Proti, uzsverot domu, ka šī sieviete nepārtraukti nāks ar savu lietu pie tiesneša. Un ar savu neatlaidību viņa sagādās tam galvassāpes. Savukārt, latv. tulk. liek saprast, ka sievietes pacietība reiz beigsies, viņa sitīs tiesnesim vaigā un no tā tiesnesis baidās. Šeit var redzēt kā Bībeles teksta tulkojums ir vienmēr arī viena vai otra veida interpretācija.

Tātad tiesnesis zina, ka sieviete neatstāsies un tas viņu spiež rīkoties, lai vai kā viņš negribētu.

Viens no rabīnu rakstu skaidrošanas jeb ekseģēzes principiem ir "no vieglākā uz grūtāko (*gal wahomer*)" jeb secinājums tiek izdarīts no mazāk svarīgā uz daudz svarīgāko. Jēzus to lieto, piemēram, runājot par nezūdišanos, proti, ja Dievs rūpējas par putniem gaisā (vieglākais), cik gan daudz vairāk Viņš rūpēsies par cilvēkiem. Līdzīgi arī mūsu gadījumā - ja pat netaisnais tiesnesis atbild uz atraitnes neatlaidīgo prasību, cik gan daudz vairāk mīlošais, nevis tiesājošais Tēvs atbildēs uz savu bērnu lūgšanām. Lai cik atraitnes situācija bija bezcerīga, tomēr pat viņa saņēma atbildi. Cik gan daudz vairāk mēs varam cerēt uz Tēvu Debesīs!

6 Un Tas Kungs sacīja: vai dzirdējāt, ko netaisnais tiesnesis saka?

I 7 Un Dievs lai nedotu tiesu Saviem izredzētiem, (nākotne)

II kas dienu un nakti viņu piesauc, (tagadne)

III kaut gan Viņš vilcinās? (tagadne)

IV 8 Es jums saku: Viņš viņu lietu izlems visai drīz. (nākotne)

V Bet vai Cilvēka Dēls, kad Tas nāks, atradīs ticību virs zemes?"

V teikums parasti ir izraisījis galvassāpes. Kurš to ir teicis? Jēzus? Baznīca? Lūka? Jebkurā gadījumā *kāds* ir uztraucies par ticīgiem cilvēkiem, kuri neizrāda tādu neatlaidību, kādu izrādīja atraitne līdzībā. Autors šķiet ir uztraucies par to, ka ticīgie nebūs tik cītīgi savā lūgšanu dzīvē, kā rezultātā var zaudēt pat ticību.

³ Sasniegums, panākums

III teikums rada vienu problēmu, proti, kāda ir vārda *makrothumeō* nozīme. Latv. tulk. saka, ka "Viņš vilcinās". RSV saka - "will he delay long over them?" NET saka - "is He slow to help them?"

- ✓ Rom.2:4⁴ šis vārds tiek lietots Dieva tiesas un žēlastības kontekstā. Varētu sacīt, ka "Dievs ir lēnīgs un nesoda, bet vada cilvēku uz atgriešanos."
- ✓ Mt.18:6 runā par kalpu, kurš lūdzas Kungam, kuram viņš ir parādā lielu summu. Kalps saka: "Cieties (*makrothumeo*) ar mani, es tev visu nomaksāšu." Šeit Kungs vēlas sodīt, taču kalps lūdzas lai tiek atlikts šis sods.
- ✓ Rom. 9:22 - Dievs lielā lēnprātībā ir panesis pazušānai radītos dusmības traukus.
- ✓ 2Pēt.3:9 - *Tas Kungs nevilcina Savu apsoliājumu, kā dažiem tas šķiet, bet ir pacietīgs ar jums, negribēdams, ka kādi pazustu, bet ka visi nāktu pie atgriešanās.*
- ✓ Nahuma gr.1:3 - *Tas Kungs ir lēnprātīgs dusmās, taču varens spēkā, un nesodītu Dievs neatstās nevienu.*

Mūsu gadījumā iet runa par uzvarētāja pacietību, kurš atsakās no attriebības. Acīmredzami tā ir Dieva kvalitāte, kuru Viņš lieto attiecībā uz grēciniekiem. Dievs atliek savu sodu, lai grēcinieki varētu atgriezties un nest Dievam par godu augļus. Pateicoties šai Dieva "pacietībai", mēs varam eksistēt Dieva priekšā, mēs varam Viņu lūgt dienu un nakti.

Dievs aizstāvēs/attaisnos savus izredzētos, kuri dienu un nakti Viņu pielūdz. Ko tas īsti nozīmē? Vai tas ir apsoliājums tikai nākotnē vai jau tagadnē? Darbības vārdu laiki ir nākotnē, tādējādi norāda uz nākotni. Bet vai tas nozīmē tālu nākotni? Dažus pantus tālāk (33) Jēzus runā par savām ciešanām, nāvi un augšāmcelšanos. Dievs Jēzu aizstāvēja, bet kā? Caur augšāmcelšanu, bet pēc krusta nāves. Islama pasaulei šī patiesība ir klupšanas akmens. Viņu izpratnē Jēzus ir liels pravietis un Ps.105:15 saka: "Neaizskariet manus svaidītos un nedariet ļauna mani praviešiem!" Ja ir taisnība psalma autoram, Islams jautā, vai ir taisnība Kristus ciešanu stāstiem. Islama atbilde - pie krusta mira Jūda, kurš bija pieņēmis Jēzus izskatu.

Tātad Dievs aizstāv Jēzu caur augšāmcelšanu, bet pēc notikumiem Golgātā. Vai mācekļu ceļš būs savādāks? *Manson* saka: "Izredzētības zīmogs ir martīrijs."

Tuvojoties Jeruzalemei, bailes mācekļu starpā pieaug. Taču caur šo līdzību Jēzus apsola saviem mācekļiem to, ka Dievs viņus aizstāvēs, pie tam visai ātri.

Kādu reakciju no saviem mācekļiem sagaidīja Jēzus, stāstīdams tiem šo līdzību?

Kaut arī opozīcija mums pieaug, mums nav jābaidās. Dievs ir nolīcis malā savas dusmas un sodu un Viņš dzird mūsu lūgšanas. Mums ir jāuzticas Viņam un jābūt neatlaidīgiem lūgšanā. Mēs nelūdzam palīdzību nekrietnam tiesnesim, bet mīlošam Tēvam, kurš aizstāvēs savus izredzētos un darīs to ātri.

⁴ Rom 2:4 - Jeb tu pārproti Viņa neizsmeļamo laipnību, pacietību un lēnību, nesajēgdams, ka Dieva laipnība tevi vada uz atgriešanos?